

CENA NAROČNINI:
Za eno leto \$2.00
Za ZDA 3.00
Za pol leta 1.25

Edinost

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

TORONTO, ONTARIO ČETRTEK, 15 OKTOBRA, 1942.

Vol. 1. No. 7.

Price 5.

Cena 5c.

Leto 1. štev. 7.

STALINOVO PISMO O DRUGI FRONTI

Moskva. — Pismo Stalina direktorju Associated Press, M. Cassady, kateremu je odgovoril na tri vprašanja sledče:

"Dragi Mr. Cassady:
Zaradi nujnega dela in ker Vam ponovno nisem mogel dovoliti intervjuja (osebnega pogovora), se hočem omejiti na kratek pismen odgovor na Vaša sprašanja.

SEZNAM REGISTRACIJE ŽENSK

Ottawa. — Ravnateljstvo o namestitvi delovne moči naznanja, da je izmed 20 do 24 let starosti bilo registriranih 269,935 žensk v Kanadi. Od tega števila je 46.760 stalno in 13,413 delno zaposlenih v vojni industriji.

Med drugim se omenja, da je občutno pribljeta pre-mogarska producija vsled delovne moči. Namreč v zadnjih dveh mesecih iz premogarskih področij v B. C., izselilo se je nad 2000 delavcev v vojno industrijo. Z tem se je zmanjšala produkeja premoga za 250.000 ton, ali pa bo na leto manj 1.500.000 ton premoga na površju.

J. Stalin.

BORBA V STAREM KRAJU

Moskva. — Vrhovna komanda rodoljubnih in dobrevoljskih oddelkov potom radia "Svobodna Jugoslavija", naznaja:

Nekoliko obljudenih krajev na Hrvatskem, očiščeno je od okupatorskih sil, ter zaplenjeno večja količina vojnega materijala. V pričetku meseca septembra, Hrvatska udarna brigada zavzela je mesto Dobar, v borbi, ki je trajala šest ur. Ob tej priložnosti zaplenila, 50 pušk, 3 strojnica in 5.000 nabojev.

Moštvo prve in četrte udarne brigade, uspešno je izvedlo naskok na postajo Rudopol, Javornik in Jesenice, kjer je bilo zajetih 24 italijanskih vojakov z orožjem.

VAŽNE IZMENE GLEDE NATURALIZACIJE

Ottawa — Pred nedavnem je državno tajništvo naznalo važne izmene glede inozemcem da postanejo kanadski državljanji, kakor tudi glede obvezne vojne službe. Namreč, izmena se nanaša na inozemce iz raznih držav. Europe, tudi bivajoče amerikance v Kanadi. Radi zadobivanja državljanstva je sprejet po vzoru Združenih Držav t. j. da prosilec lahko zaprosi za prvi papir, ko je dopolnil 18 let starosti in oni, ki dosedaj niso državljanji. Po seboj prednost za državljanstvo imajo inozemci, ki so v kanadski armadi in ga lahko zadobijo brez kakšnih potežkoč.

Po prvem januarju 1943, vsak inozemec nad 18 let starosti, lahko zaprosi za prvi papir. Aplikacijo za prvi papir je potrebno izpolnit bodisi pri sodninskem uradniku, ali pa pri notarju. Z tem se daje še posebna priložnost vsakem proailcu sicer katerega je namen za stalno bivanje v Kanadi, da se lahko odreže svoje dotedanje pripadnosti. Prednost

PREGLED SOVJETSKO-NEMŠKE FRONTE

BRANITELJI STALINGRADA VNOCV SPISALI DEL JUNAŠKE ZGODOVINE V BORBI ZA NARODNE IN ČLOVESKE PRAVICE

Prvo: Kako mesto zavzema možnost druge fronte v sovjetskem precenjevanju tekočega položaja?

Odgovor: Zelo važno — lahko rečemo zadeva prvo-vrstne važnosti.

Drugo: Do kakega obsega se kaže zavezniška pomoč Sovjetske Unije in kaj je mogoče storiti, da bi bila ta pomoč povečana in izboljšana?

Odgovor: V primeru s posodo, ki jo daje Sovjetska Unija zaveznikom s tem, da vzdržuje glavno silo nemških fašistov, je bila do sedaj zavezniška pomoč Sovjetski Uniji — le malenkostna. Da se poveča in izboljša ta pomoč, je potrebna samo ena stvar: da zavezniški izpolnijo svoje obveznosti točno in ob času.

Tretje: Koliko moči sovjetskega odpora še preostaja?

Odgovor: Mislim, da sovjetska moč odpora proti nemškim telovajem v moči ni manjša, ako ni večja, kot pa moč Nemčije ali katerokoli druge agresivne sile, ki gre zatem, da si ipribori svetovno gospodarstvo".

S poštovanjem,

J. Stalin.

Ko se je nemški narod s izgovori približaval predmetju Stalingrada — v svetu presojevalo se je na različne načine tekoč razmerje. Ponkod, zatrjevalo se je, da je padec mesta neizogiven. Hitlerjeva vojna pohotnost in strategija, ste to zahtevali in vsled tega tudi opisajoča se na propagando, da se mesto mora zavzeti brez ozira na ljudske ali pa materialne žrtve.

Toda, dvomesečna borba za Stalingrad, kakoršni še svet ni pričeval — razbila je hitjerjev vojni načrt. Na kupih mrličev nemškega fašizma, Hitler vnovič nasiču-

je nemški narod s izgovori radi poraza, ter pritiska na svoje prisiljene zaveznike, namreč da domači kvizlini posredujejo z drastičnimi odredbami v zbiranju delavcev k nadomestitvi pogona v tovarnah in na bojni črti.

Stalingrad — ni padel! On stoji kot granitni steber, pričajoč vnovič junaške borbe Rdeče Armade in narodov Sovjetske Unije, za osvobodenje sveta od fašističnega telovajstva. Stalingrad je vll nove moči in upadodljubnim oddelkom, boreči se za svobodo v zasedeni Evropi. Njegova junaška obramba, je storila peobrat

v nameravanih načrtih načistov, ter tudi v svetu se je izpremenilo presojevanje s ozirom tekočih razmer.

Nad milijon nemškega in nesilno zbranega vojaštva iz zasedenega Evrope, z tisoči tankov, bombnikov in topov, napadalo je junaško mesto. Ti napadi se ponavljali do 22 krat v nemem samem dnevu. Vršili se so spopadi na ulicah v razdalji le od 60 do 70 jardov. Iza ene za drugo hišo, stavbo itd. Toda geslo junaških branilcev Stalingrada, je bilo: "Življenje ali pa smrt", mesto mora biti obranjeno.

(Prenos na 4 strani)

Vrhovni Komisar za Ljubljansko Pokrajino
Poveljnik XI. Armijskega Zbora

Slovenci!

Ob priliki aneksije vam je zmagojča Italija priznala skrajno človeške in povsodne pogoje.

Od vas je bilo odviano in edinoči vas živeti popolnoma mirno in v redu. Namesto tega pa je mnogo slovenov vzel v roke orodje ter ga namerilo proti italijanskim oblastem in italijanskim četam, dvignilo komunistično začelo in tako potepalo verska in slovenska načela.

Oblasti in italijanske čete, katere imajo pravi pojem človekeljubja, so se omejile na akcije vojaškega začaja, opustivši mero, ki bi bile škodile prebivalstvu, duševnemu in gospodarskemu življenju v deželi.

Samo tedaj, ko so komunisti prešli na grozna ubojska napram posameznim italijanom, napram marmnim vašim sodržavljanim in celo napram dubovnikom, tem in otrokom, so bile italijanske oblasti primerni vsemi odporne mere ter proglašili nekatere ukrepe o omejitvah, za katere — radi upornikov — trpite vsi skupaj.

Z ozirom na komunistično nadaljnje delovanje in ker en del prebivalstva — tudi če malenkosten — podpira ustanek. Visoki Komisar za Ljubljansko Pokrajino in Poveljnik XI. Armijskega zbora,

Odredita sledče:

V celji Ljubljanski pokrajini bodo od danes naprej:

so obustavljeni vsi lokalni potniški vlaki;
je slehernemu prepovedano potovati v frančitnim vlakima; izvzete so osebe, ki so v posesti potnega lista za inozemstvo ali propuštanice za druge pokrajine Krajinove;

je prekinjen ves autobusni promet;
je prepovedano vsakrino kretanje s karkoli si prevoznim sredstvom ali počasne v drugo naselje;

je prepovedano ustavljati in kretati se — izvzemši v mestima — v prostoru enega kilometra na obeh straneh železniških prog. (Na krščenje se bo brez nadaljnega streljalo);

je obustavljen ves telefonski, telegrafski in poštni promet, v mestu in izven mesta.

V celji Ljubljanski pokrajini bodo od danes naprej takoj streljani:

vsi oni, ki bodo kakorsibodi sovražno delovali napram italijanskim oblastem in italijanskim četam;

vsi oni, pri katerih se bo našlo orožje, municija ali eksplozivni material;

vsi oni, ki bodo na kakorsibodi način pomagali upornikom;

vsi oni, ki se bodo našli v posesti ponarejenih potnih listov, osebnih izkaznic in propustnic;

vsi sposobni moški, ki se bodo nahajali — brez opravičnega vraka — v sumljivem držanju v vojni zoni.

V celji Ljubljanski pokrajini bodo od danes naprej popolnoma porušene:

vse stavbe, iz katerih se bodo žalile italijanske čete;

vse stavbe, v katerih se bo našlo orožje, municija, eksplozivni in vojaški material;

vsa stanovanja, katerih lastniki bodo prostovoljno dati zastoljubnost upornikom.

Ker je znano, da se med uporniki nahajajo tudi pojedinci, ki so bili prisilni slediti upornikom v Šume, in drugi, ki se konajo, da so opustili domove in družine, Visoki Komisar za Ljubljansko Pokrajino in Poveljnik XI. Armijskega Zbora, jamčita življenje vsem onim, ki se bodo — pred začetkom borbe — prijavili italijanskim četam in predali orožje.

Prebivalstvo, ki bo ostalo mirno ter se korektno obnašalo napram oblastem in italijanskim četam, je lahko brez vsake skrbi za njih življenje in za njih finančja.

Ljubljana, 15. julija 1942-XX.

VISOKI KOMISAR
ZA LJUBLJANSKO POKRAJINO
Emilio Gassani

GENTRAL POVELJNIK
XI. ARMIJSKEGA ZBORA
Marie Roberti

ZLOČINSKI PEČAT ITALI JANSKEGA FAŠIZMA

NASLOV EDINOSTI

206 Adelaide St. W.
Toronto, Ont.

Entered as second class matter at the Post Office Dept. Ottawa.

WILLKIE ZAHTEVA OBOROŽENO OFENZIVO

Chungking, Kitajska. — Wendel Wilkie, ameriški predsedniški kandidat v zadnjih volitvah, je od potovanja čez razne kraljevine in tudi Sovjetskih Republik, se ustavil v kitajskem glavnem mestu Chungking, glede razgovorov z voditelji kitajskega naroda in armade. V Sovjetski Uniji, je imel več pogovor z voditelji Sovjetske Unije, kakor tudi s raznimi državniki od drugih držav v Aziji, Afriki in t. d.

Mi moramo v ofenzivo — takoj, brez nadaljnega odlašanja. Ob mojem potovanju zadobil sem prepričanje, da se vojno ne more dobiti s obrambenim položajem. Tako prepričanje bi si morali obesiti na klobuk radi spomina, da s defenzivom ne moremo zmagati takov v vojni, kakor tudi ne v političnem smislu.

Moje osebno mnenje je, da je prišel čas za vseobčeno oboroženo ofenzivo z strani Zedinjenih narodov. Misimo v Združenih Državah dosti govorili o pospešitvi naše produkcije. Narodi Sovjetske Unije in Kitajske, se v čudo vprašajo: "Kje je ta naš čas za vseobčeno oboroženo ofenzivo z strani Zedinjenih narodov? Nekateri od naših zaveznikov, so prav malo videli te naše produkcije. Kitajska in Rusija, so vsaka posebej sedaj žrtvovale nad pet milijonov svojih najboljših ljudi. Torej naša je dolžnost, da pošljemo tem državam zadosten in primeroma del vojnega orožja . . ."

PRVI SOVJETSKI POSLANIK V OTTAWI

Ottawa. — Dne 12 tg. m., je prispel prvi poslanik Sovjetske Unije, Feodor Gušev z svojo družino in potrebnimi uradniki, da prevzame dolžnost poslanstva. Tako ob prihodu, je bil z dobrodošlico sprejet po premierju Kanade, Mr. Kingu, Guvernerju General Willis O'Connor, ter drugimi visokimi državnimi predstavniki. Mr. Hepburn je na javnem shodu dne 13 tg. m., ki je bil sklican v Maple Leaf Garden z namenom narodne enotnosti in pa splošne mobilizacije za vojno in odstranitev zabrane komunističnih strank, je izjavil, da je osebno pisal Sovjetskemu poslaniku radi razgovorov. Vse to kaže, da je vladalo večje zanimalje v Kanadi za vpostavitev dobrih odnosa med Kanado in Sovjetske Unije, katero bo koristilo eni in drugi državi.

Ob tej priložnosti izročili so dobrodošlico tudi Ukrajinske in Litvinske organizacije, ter mnogo zbranega naroda.

Ob svojem prihodu poslanik Gušev je izjavil, da ima Sovjetska Unija še neizčrpne rezerve za vojno. Ko bo prišel pravi čas za splošno ofenzivo, se bo seveda vporabilo to rezervno moč.

HRVATSKI BAN V TORONTO

Toronto. — Zadnjo nedeljo dne 10 tg. m., sem prisostvoval izvenredni svečanosti na banketu, ki je bil prirejen v počast Banu Dr. Ivanu Šubašiču in delegatom konvencije Hrvatske Seljačke Stranke.

Urednik "Hrvat. Glasa", Peter Stankovič, nagovoril je goste v prijaznih rodomljubnih besedah. Zatem so govorili od novo izvoljenega gl. odbora HSS. Ker se so vedežili banketa tudi predstavniki od protifašističnih pokretov, so bili pozvani po predsedniku, da izrazijo svoje mišljenje. Tako je govoril v imenu Z. K. Hrvatov, brat Edvard Jardas, Z. K. Srbov, brat Maksim Bijelič in od uredništva Edinosti, brat Jurij Matešič. Kakor eden takoj drugi in treji, so bili pozdravljeni od prisotnih gostov in vodstva stranke. To je zaprav bila v fesnici če tudi le po naključju, narodna manifestacija, ki je izražala svojo vdanost borbi za vničenje sovražnika v osobinah fašizma.

Naravnost, glavni govor na koli pripadnost.

ENO MESEČNO KAMPAÑO ZA TEDNIK

Port Arthur. — Kar primerno nam pride v poštovem pesem ob tem času, ki se pričetno glasi: "Hladna jesen že prihaja — po dolinah slanca pada". Tako smo nekoč sladko zapeli te pesen na vasi ob priložnosti vinske trgačeve, pospravljanju letnih pridelkov za zimo itd. Ta cestoč spomin me nekam četeče navdaja zdaj ob tem času, ko ni mogoče skoraj pomisli na kakšno pesem, razen smrtina roda v stari domovini, ti evesne v starem kraju. Toda kakor mene tako tudi druge in predvsem našega našpomini navdušuje, da bo bilo prišel čas, ko se bodo potiči spomini navdušuje, da vasi, zapeli svoje mile narodne pesmi v svobodni in srečni Slovenski zemlji.

Torej tudi pred nami v Kanadi, kjer se lahko štejemo srečnim da nismo podložni raznemu zločinstvu in samovolji fašizma, je toliko bolj večja naloga da ne samo ohranimo to svobodo, ampak da pomagamo kolikor je več mogoče za vničenje sovražnika.

Nastopili so jesenski dnevi. Z tem se je izčrpalna priložnost za izlete, piknike in drugo naravno razvedribo. Prihaja zima in se bomo v

F. Poje.

Odkod izvira odpor ljudstva v Sovjetski Uniji

Ves svet danes z največjo pazljivostjo sledi brezprimernemu vojaškemu odporu na obsežni fronti Sovjetske Unije. Vsak, celo nekdanji sovražnik Rusije, se danes čudi in poizveduje o temeljnih razlogih nadlovenske borbe ruskega ljudstva. Odkod izvira takoreč vsa energija in požrtvalnost za nove moderne dežele? Kje so dobili vsa potrebna sredstva za tako uspešni in edinstveni odpor?

Rusija je bila poznanata kot zakladnica neizčrpnih surovin. Mnogo jih je dveljalo, da bi vrla bila v stanju sploh kedaj razviti svojo industrijo in organizirati svojo produktivno silo za največjo potrebo in nedovisnost. To mnenje je prevladovalo največ zaradi pomanjkanja kapitala in pa radi tehnične zaostalosti bivše carske Rusije. Saj je bila skoro docela uničena po zadnji svetovni vojni.

Po letih brezprimernega junaštva in trpljenja, ko je bil izgnan sovražnik in ko so se počasi uredile notranje razmere, se je vrla lotila resnega dela za izgraditev svoje države. Vrla je predložila dobro preraščan plan. Potem so sledili razni drugi izboljški. Lesen plug je bil zamenjan z traktorjem. Samo eden traktor je izoral več kot sto oračev na dan. Leta 1933 je bilo na delu že

Mariborski "Večernik", sicer nasproten list, pa je komentiral o setvi takole: "Lani so posejali Rusi (za 1938) 43 milijonov hektarjev obdelane zemlje, vse ostale evropske države skupaj pa le 27 milijonov." Rusija je tedaj šla okrog 12 milijonov prebivalcev, vsa Evropa pa 100 milijonov. Rusija je znova zavzela drugo mesto industrijske proizvodnje. Prvo mesto so obdržale Združene Države.

Sovjetska Unija je že leta 1927 bila prekoračila predvojno proizvodnjo, l.

POROČILO ODBORA ZA POMOČ SSSR.

Vancouver, B. C. — Zedinjeni odbor Hrvatov, Srbov in Slovencev za pomoč Sovjetski Uniji, je prejel od zadnjega poročila še nadaljnjo zbirko kot sledi:

Mestni odbor Hrvatov v Vancouveru	\$781.26
Odsek ZKHSS v Sudbury, Ont.	715.00
E. Bašić, Crambrook, B. C. zbrano	60.00
Slovenski odbor v Vancouveru	101.00
N. Gajer, Britania Beach, B. C.	10.00
J. Gnjatović, Mountain Park (Merco) B. C.	48.00
SKUPAJ:	\$1715.26

Prej sporočena vsota: 1033.10

VSEGDA SKUPAJ: \$2.748.36

Od omenjene vsote je do sedaj za nakupitev blaga potrošeno \$2346.64. Za to vsoto je nakupljeno 2323 jardov platna za bolniške ruhe in 315 tucetov ali pa 3780 kosov navlačnic za puštre. Zadnje so kupljene gotove, dočim so ruhe živale naše ženske v Vancouveru.

Prejet je dosedaj paket obleke iz Montrealja, Beardmore in Huntsville, Ont. Prej so poslali iz Schumachera, Montreal, Timmins, Sudbury in Toronto.

Za odbor, tajnik, Stj. Miošić.

RAZGLEDNÍK DOMA-ČIH RAZMER

večjem delu držali kje okrog peči in ognja, da se zavarujemo pred zimo.

Mnogi smo zaposleni v gozdu, neki v tovarnah itd. Toda vse to nas ne sme omejiti, da bi ne pomisili tudi na koristne stvari če je to za naš podrek ali pa k podpori splošnih nalog naroda v Kanadi. Ravno točasno je v kampanji časopis "Tribune". To je angleški progresivni časopis in ne samo da je vreden naše podpore, ampak prav priporočljivo bi bilo da se tudi tiski ki so bolj javjeni angleščine narobe. To je naša delavska in tudi rodoljubna dolžnost da vežemo naše misli in dejanja z večino kanadskega naroda.

Ravno tako je tudi naša naloga podpirati naš časopis Edinost. Po mojem skromnem mišenju je, da bi bila na svojem mestu eno mesečna kampanja predhodno potrebna prej, ko bi se pa podali za izdajanje tednika. To mislim zato, ker bi v kampanjo se pridobil še novih naročnikov, dala priložnost tudi dopisnikom, da se čim bolj izviroj k rednemu dopisovanju o življenju in delu našega naroda, naših organizacij in društiev.

F. Poje.

Toronto. — Dne 6. oktobra, Tim Buck gl. tajnik in vred z njim 16 članov Komunistične stranke Kanade, je bilo izpuščeno iz zapora, kjer se so nahajali zadnjih 12 dni. To je od 25. septembra, ko se so dobrovoljno priglasili oblastim, katere so jih zasledovalo od pričetka vojne.

Mesni časopisi "Globe and Mail", "Toronto Star", priobčili so obširno izjavo Tim Buck-a, kjer povedarja: "Da bo odslej on in njegovi tovariši delali z vso vremem vpridvojnim naporom Kanade v borbi za vničenje fašizma. Da bi to toliko bolj pospešili, potrebno je da so vse stranke in skupine tudi levičarske enotno sodelujejo in zastopane. Vsled tega bodo še nadaljne naloge pred menoj in ljudstvom v splošnem, katero ima največjo zaslugo za našo svobodo, da se legalizira tudi komunistične stranke Kanade."

Narodna enotnost je važna, kako hočemo dobiti zmago, nadaljeval je Buck. V zadnjih skoraj treh letih mojega omejenega zavetja,

vedno sem bil v zvezi s stranko, pomagal v pojasmnitvi marsikatere zadeve, ki so se na našale tako na stranko, kakor tudi borbi proti fašizmu. In jasno je, da ko se sem moral skrivati vred z mojimi tovariši radi internacionalskega ukrepa proti nam, ter izdana nezakonitost proti komunistični stranki, da je naše delo bilo zelo omejeno. Tudi ob tem času je naše svobodno delovanje omejeno. Namreč izpuščeni smo proti obveznosti, da ne bomo mogli delati z stranko, ampak kot osebni člani. Torej je moj naamen poleg vseh drugih nalog ki so pred narodom v Kanadi, da delujem tudi za zakonitost komunistične stranke.

Omenjeni časopisi so takoj po izpuštvitvi komunističnih voditeljev v uvodnikih, povedarjali potrebno zakonitost komunistične stranke. Poleg tega je ontarijski premier Mr. Hepburn vnovič poslal obširni brzjav na vrhovno sodišče v Ottawa, da se ravno zdaj odstrani nezakonitost stranke in ji da vso priložnost sodelovanja k boljši enotnosti in sporazumu vseh slojev v storile mnoge narodne organizacije proti fašizmu. Isto so nizacije, mestne uprave v posameznih mestih in uglede ličnosti.

Dozdeva se, da bodo kmalu izpuščeno zadnjih 13 od 70 interniranih protišestvov od pričetka vojne v Kanadi. To kaže vsaj delno k izboljšanju odnosov tako med narodom, kakor tudi izmed raznih organizacij k enotnosti in soglasju da se storii čim več vpridborbi za vničenje fašizma.

TUDI DAR KRVI JE POTREBAN

Ottawa. — Vse do sedaj niso vpoštevali ženske med darovalce krvi, katera je zelo potrebna ob vojnem času in lahko ohrani stoterim ranjencem življenje. Končno je glavno ravnateljstvo Rdečega Križa naznani, da so odslej vpoštevane tudi ženske od 20 do 50 let starosti. Torej vsak tisti ki želi darovati nekaj svoje krvi sicer v plemenite sruhe, se lahko v svojem mestu priglasi odboru Rdečega Križa. Za Toronto pa velja mestna klinika na 410 Sherburne St., kjer potrebujejo še nadaljnih 250 dobrovoljcev za darovanje krvi.

ZAKONODAJNA PRAVICA ZA DELAVCE

Toronto. — Ontarijsko zakonodajstvo bo zborovalo v novembrovem mesecu, mesto v februarju prihodnjega leta, kakor je bilo prej sporočeno, naznani je premijer Mr. Hepburn.

Dozdeva se da bo na ravnici omejitev glede alkoholnih pič, ter tudi drugih zadev v provinciji Ontario. Posebno bo značilno glede delavske zakonodaje s ozirom na pregovore delodajalcov in pa na lastni izbor delavcev pripadanju uniji. Ta pravčnost se mora začamčiti zakonodajom.

Provincionalni delavski minister Hon. Peter Heenan, je s ozirom na to povdaril na konvencijo A. F. of Labor, ki je zborovala prve dni v tem mesecu v Toronto — rekoč: "Ne bo več borbe za pravice kolektivnih pregovorov v provinciji Ontario". Z tem je misli povrediti, da bo prihodnje zakonodajno zborovanje vzakonilo klauzo za pravice de-

lavcem, do kolektivnih pregovorov in pripadanju unijskemu pokretu na lastni izbor. Ker dosedaj v mnogih slučajih akne na celo, delodajalci niso hoteli priznavati unijskih predstavnikov za pregovore, kar je povzročilo ne samo nezadovoljstva med delavci, ampak tudi v tem so kršeni osnovni principi demokratičnih svobodščin, da tudi delavci imajo svojo besedo spoštovan in pa zakonito glede izboljšanju delovnih razmer. Pri tem se je delavski minister izrazil naspram onim, ki zagovarjajo da so unije nepotrebne: "Ne dvojim da taki gospodje želijo priti nazaj v črno dobo srednjega veka samovolje".

JAVNA RAZLAGA ČREZ RADIO

Toronto. — C. B. C. odajna radio postaja je naznana, da se bo odslej potom radia očitajo vsako srednje javna razlagu s ozirom raznih zadev za delavce v Kanadi. Glavni namen je kakor omenja k tej raz-

O JUGOSLOVANSKEM ODPORU

Moskovski radio je pred kratkim raspravljal o tem, kako Hrvati povračujejo Nemcem razdelitev Jugoslavije in trdi, da je Nemcem sicer uspel po geslu "Divide et Impera" razkosati Jugoslavijo in razdeliti posamezne dele Italije, Madžarski in Bolgarski, da jim je uspel tudi zase ugrabiti veliki kos in ustvari marijnetne državice Hrvaska in Crno goro. Uspeli so v razdelitvi - vladanje pa je mnogo teže.

Hrvaska je bila proglašena za neodvisno in avtonomno državo, ker so se Nemci nadali, da jim bo pomagala v borbi proti srbskim partizanom. Toda zgodilo se je

lagi, da tudi delavci dobre priložnosti povedati o svojih zadevah in pa mišenju glede boljšega sporazuma izmed njih in delodajalcev.

V takih razlagah bodo nastopali unijski voditelji in člani unijskih odborov, kot so: George Burt od avtomobilске unije, Russel Harvey od Trade and Labor Council v Toronto, Andrew Cowen, predstavnik omenjene radio postaje in Drumond Wren, tajnik delavske prosvetne zveze.

poverano se umivati.

Nekako proti koncu marca meseca lanskega 1., prijavili so k nam 22 voditelje bolgarske delavske stranke. Eden za drugim, bili so v zelo težkem in kritičnem stanju. Posebni nemški policijski so te nesrečne toliko trpinči, da je bilo strašno za gledati človeško očesu. Mnogim so bile zlomljene kosti, roke noge; izbiti zobi, razbite celjusti in pa z idrtem očesom.

Nekoliko dni zatem prijavili so konzulata za Norveško. Ta možiček je bil v 85 letu svoje starosti in je doživel strašne dni v svojem življenju. On je bil zaprt z nam skupaj, dokler je bila njegova družina zaprta neke posebej, nekaj tri milje od nas v stran.

PARTIZANI SO NAS OSVOBODILI

V nači iz 3 v 4. septembra prebudili nas so streli iz pušk, ki so postajali čim dalje toliko bolj in bolj glasnejši, dokler nismo napovedali, da želi življenje. Vsekodnevno v Sofiji podpora vohunstva in da so tam vposleni od teh držav vohuni". Konišo pomagale vse torture, mučenja in strahovanje, bil sem odposlan v koncentracijska taborišča.

V. TABORIŠČIH

S petnajst drugih bolgarskih pisateljev in žurnalistov ob spremstvu 30 policajcev, pripeljali nas so v koncentracijsko taborišče, ki se nahaja na vrhu hriba po imenu "Gondovada", 20 milij južno od Philippoli.

V taborišču našli smo do 100 oglednih politikov, diplomatom in tudi častnikov, večina iz kmetke stranke, ki je za ono dobo bila najmočnejša anti-nemške politike stranke. Dočim so druge stranke, posebno delavce, zdavnaj prej bile prepovedane in njihovi vodje vrženi v ječe, katerim se ni posrečilo zbežati kam v inozemstvo.

Ležišča so na goli zemlji. Za odoje je služilo eno pokrivalo in pa obleka, ki je eden ali pa drugi k sreči imel še na sebi. Jesti — smo morali od zunaj. Mrzel gorski veter, dostikrat tudi snežni metež prodiral je do kosti ob zavžitku tiste borbene hrane, ki je bila mučilica, zopet na drugi način za življenje. Posebna straža bila je vedno naokrog in nam ni bilo dovoljeno, da bi za časus jedi sedeli. Poleg tega delali smo vsak dan po 9 ur, na presekanju poti za v hrib. Šestindvajsetkrat nas so vsakega dne prestevali, kakor ovce. Nove zvezne z zunanjim smeri. Zazdeleno se mi je nekam čudno, ko so bili ti streli skoraj od vseh strani, ampak tako previdno na cilju, da niti eden ni zadel v barako. Že to mi je dajalo neko čudno moč in navdušenje. Tako sem ob bližku strelu mogel razločiti, da so iznase baraka pričele pologoma pomikati človeške postave, proti ograji, ki je bila le kakih 100 jardov v stran, dokler je zbegana policija ravno na nasproti strani bila v obrambi, kjer je bila zvabljena na limanico od partizanov, kateri so na ta način omogočili beg iz našega taborišča marsikatemu.

Zbral sem vse moči in planil proti ograji, odkler se je čudodelno pokanje na-

(Prenos na 4. strani)

PISMO OD SLOVENSKEGA VOJAKA

Prijateljem Edinosti.
Minilo je že nekaj časa odkar se sem poslovil od svoje matere in sestre, ter znancev in prijateljev. Gotovo je, da več njih pričakujejo pisma od mene, vprašajo se, kako neki se godi Johnyju, kje je itd. Poleg tega prav gotovo moja mati premislujejo, ali nisem morda lačen. To je naravnost vedno bila njena skrb in kot v zameni, ni mogoče pozabiti njenega obličja, blage besede in materinskega čuta. Toda začasno vse to in še mnogo raznih drugih prijetnih navad v civilnem življenju, je potrebno opustiti in se toliko bolj z vso vnero prilagoditi vojaškemu stanju, življenju itd., zavedajoč se dejstva - da je to vojaštvo v borbi za pravičnost narodov, proti zločinskemu fašizmu.

Ako vam bi našteval vse zaporedoma življenje pri vojakih, bi vzel preveč prostora v listu od ene in druge strani, večini je to skoraj znano. Bolje je izkoristiti list v druge podnečne zadeve, ki se na našo na vsakega posameznika v civilnem obsegu, da kot človek 20 let odločno stoji na straži interesom naroda in cloveštva v splošnem. Vso staro šaro - osebnosti, prezira, sovrašta, obrekovanja in ščuvanja rojak proti rojaku ali kateremu kolik narodu, brez opravičenih vzrokov, zatak-

nimo v seznam škodljivosti občim interesom, ter smelo korajno pristopimo k skupnemu delu in nalogam, da čim prej zadoni osvobodobilna pesem v svetu v znak zadoščenja nad fašističnem zločinstvom in sigurnosti boljše in srečnejše bodočnosti.

To so moje misli in je tudi moje prepirčje, ne glede na vso mikavost mladinskih cvetočih let, potrebno je danes položiti če le potrebno tudi življenje na junashki bojni črti, za cloveško pravice; za pravice narodov da bodo obstojali, kot narodi na svoji domačiji in posesti. Torej k obrambi te domačije in posesti, tudi jast v svojih mladinskih letih, se zavedam — da sem klicam k velikemu delu in nalogam. Tembolj jih bom lažje izpolnil ako bom slišal, da so Slovenci, moji prijatelji in znanci vneti bojevnik v zaledju za sloga in napred običnih nalog za vničenje sovražnika.

Podpirajte svoj list Edinost, pristopajte v Zvezko Kanadskih Slovencev kot najboljša podloga za podprtje vojnih naporov naše nove domovine Kanade in z tem naravnost tudi osvobodilne borbe trpečega naroda v stari domovini. Najlepše pozdrave vsem TRP. Johny Kosmrl 71186 - 70 C.B.T.C. D. Cov 22 Platoon Fredericton, N. B.

PREGLED SOVJETSKO-NJEMŠKE FRONTE

Prenos iz 1 strani)

V zadnjih štiridesetih dneh, noč ni bila za noč — dan ni bil dan. Od 65 kilometrov v promeru Stalingrada ob reki Volgi, oblaki oganja, dima napolnjevali so obzorje. Večji del mesta izpremenjen je v ruševine, toda barikade se niso padale. One so odbijale naval za navalom nacističnih naskokov. Kupičili se so kupi mrljev ob vsakem poskušu napredovanja, ničila se je nacistična mašina ljudske in materialne sile.

Stalingrad je vzdržal in iz obrambe počačani oddelki Rdeče Armade, so v proti ofenzivah na več krajih.

Izvestija — med drugim omenja, da je Stalingrad — eno veliko žarišče. Ogenj, neprestano gori v posameznih delih mesta, katerega se lahko opazi na milje daleč v stran. Toda vse to, ne bo potrolo niti za trenutek hramosti branilcev mesta, ampak bo počačalo njihov odpor in mržnjo za končni in smrtonosni udarec nacističnim telovajem.

Najnovejša poročila zatrjujo, da je Hitler napustil načrt zavzetjanju Stalingrada, ter je svojo večjo silo

vrgel v borbo v pravcu proti Grozni, kjer je bojna črta še vedno 60 do 70 milj od tega mesta. Več napadov je bilo izvedenih pri Mozdoku, toda brez uspeha. Tako nacisti zaporedoma napadajo na položaje pri Novorossijsk, ki so jih izgubili pred nekaj dnevi z namenom, da pojaco svoje strateški položaj.

Vsled vedno večjih izgub v mnoštvu na bojni črti, nacisti so prisiljeni priganjati rezerve Madžarov in Romunecv. Tako se te rezerve stojajo od teh, pa tudi sem in kje od sestradih Fincev, ter so izkorščane za borbo na najtežjih in pogibnih krajinah bojne črte.

Tako je prišlo do večjega odpora v Norveški — Oslo, Trondhein in Narvik. Pri teh odporih je bil aretiran cel garnizon nemškega vojaštva in časnikov, ki so sodelovali in pomagali upornikom. Večje število je bilo obsojenih na smrt, drugi pa zopet na dolgoletno ječo.

Naspram zatrjevanju poročila iz Norveške, gestapovci in elita nemškega fašizma, preiskuje stanovanja norveškega naroda zlasti ob obrežju radi orožja in so bile masne aretacije.

Zelo napeta je situacija kviziling Laval — ki se odlikuje po svojih zaslugah tudi v Franciji. Francoski naspram nemškemu fašizmu pred vojno in v času vojne, vnovič izvaja svoj kvizilngški posel v Franciji. Namreč, izdani so ukrepi proti francoskim delavcem, ki se glase: "delati za Nemčijo ali pa ..." kar bi pomenilo v navadnih besedah smrt in koncentracijska taborišča. Ta ukrep je nasledil na to, ko ni bilo mogoče zbrati v Franciji zadostno število protostoljnih delavcev na delo v Nemčijo. Nemški firer je zahteval 150 tisoč, priglasilo se jih je pa le nekoliko tisočev. Dozdeva se da je bil medtem nasilno zbiranje pod grožnjo drastičnih ukrepov in odposlano okrog 130 tisoč delavcev. Torej, kakor je bil Laval pred vojno in v vojni skoraj glavna opora izdajnega posla v Franciji in z tem nemški fašizem dosegel poraz Francije, je točno opora za te-

TRST IN ISTRA V SREDNJEM VEKU

Mohom in Novi grad sta bila že v oblasti sovražnika. Gotovo bi se bil Trst moral vdati na milost in nemilost, ako bi ne bil nekdajni tržaški škof in tedajni papež Pij II. posredoval za mir, ki je bil sklenjen v Bentkah 12. novembra 1463. Tržačani so morali izven mesta prepustiti Benečanom vse ozemlje, opustiti svoje soline in zagotoviti neomejeno svoboudo med Kranjsko in Istrou.

Naravno zaslomba tržaških trgovini so bile slovenske dežele. Od tu so že zgodaj prihajali v mesto tovorci z domaćimi pridelki: žitom, kožami, železnino; nasproti pa so nalagali v Trstu sol, vino, južno sadje in dišave. Še večjega pomena so postale naše dežele za Trst, ko je vojvoda Leopold VI. 1. 1227 ukazal zgraditi "Zidani most" in je tako kupčijo iz Avstrije, Štajerske in zapadne Ogerske napeljal preko Ljubljane proti morju. Ko so Habsburžani spravili slovenske dežele pod svojo oblast, so Tržačani spoznali, da je tako v trgovskem, kakor političnem oziru zanje najbolje, ako ostanejo z njimi združeni. Tudi poznejši vstrijski vladarji so na svoj moč podprili tržaško trgovino in dolžili, da morajo kranjski in drugi trgovci svoje žito posiljati v Trst in ga tam za 2 solda ceneje prodajati kadar v drugih istrskih mestih.

Trst je z vsem obrežjem tja do Devina pridružen Kranjski, kamor je pošiljal tudi svoje poslanke za dežel. Prišel bo dan, ki bo zmagoslavno podelil venec južnemu njim, ter tudi drugim milijonom v svetu v borbi proti nazi-fašizmu, za svobodo, poštenost in pa cloveške pravice".

(Konec)

KOT VJETNIK BOLGARSKIH KONCENTRACIONIH TABORIŠČIH

(Prenos iz 3 strani) daljevalo. Že v tem hipu za ograjo sem se srečal z nekoliko prijateljem iz Sofije, večinoma mladinci, oborenji z 6 pušk in nekaj samokresov. Dvaindvajset po število, na zelo umeten način napadli so koncentracioni taborišči, ter zvabili policijo v borbi na nasprotni strani. To nam je dalo dovolj pozivu, da se smo pravočasno rešili peklenškega sužnejstva in strašnih muk.

Ta osvobodilna borba za nas trajala je polnih 8 ur, vse dokler se niso pokazali na obzorju prvi znaki vzhajajočega sonca iz visokih planin, ki je istočano rajo naše osvobodenje. Toda naših dragih osvoboditeljev je oležalo šest po število mrtvih, ter drugi vsi manj ali bolj ranjeni.

Prišel bo dan, ki bo zmagoslavno podelil venec južnemu njim, ter tudi drugim milijonom v svetu v borbi proti nazi-fašizmu, za svobodo, poštenost in pa cloveške pravice".

(Konec)

ci so trgovali s slovenskim deželama predvsem s slednjimi predmeti: železo, jeklo, žebli, kose, srpi ter drugimi železnimi izdelki, nadalje različen les za ladje, lesene posode, volovske kote, žito, živila, volna, platno. Vse to se je preko Reke in deloma tudi Trsta izvajalo v Dalmacijo ali Italijo.

Odtampa so dobivali: milo, salpeter, sol, rozine, mandline, ter drugo suho sadje in nasoljene morske ribe. Med velikimi trgovci, ki se največ imenujejo, so med trgovci: Jurij Baloh, Vid Slijavec, Jakob Kristanič, Matej Bobnar, Matej Kutjevec in drugi. Turški navali so pa popolnoma uničili redko trgovino, radi česar je bolje uspeval Trst, na katerega so bile vedno bolj vezane slovenske pokrajine.

Ko so pozneje cesarji razdelili svojo državo med srodnike in prisodili Trst, Reko in drugo obrežje Habsburških rodin, ki je vladala Španijo in Italijo, so kranjski stanovi ugovarjali ter se niso hoteli pokloniti cesarju, dokler ni razveljavil delitev. In novi delitveni pogodbi, ki jo je napravila habsburška rodovina, so bili zopet vsi ti kraji vteleseni Kranjski, ki je takrat prisilila tudi Trst, da je sprejel razne davčne obveznosti.

Skozi ves sedajni vek je bil Trst navezan na slovensko ozemlje in pripadal vedno tistim vladarjem, ki so vladali na Kranjskem in po drugih slovenskih deželah. (Konec)

EVROPA ZARI

Zadnji dni prihajajo na površje vzbudna in pa z vsakim dnevom bolj strašna poročila o masnih ekzekucijah civilnega prebivalstva, pa tudi dobre mere odpora vojaštva.

Tako je prišlo do večjega odpora v Norveški — Oslo, Trondhein in Narvik. Pri teh odporih je bil aretiran cel garnizon nemškega vojaštva in časnikov, ki so sodelovali in pomagali upornikom. Večje število je bilo obsojenih na smrt, drugi pa zopet na dolgoletno ječo.

Naspram zatrjevanju poročila iz Norveške, gestapovci in elita nemškega fašizma, preiskuje stanovanja norveškega naroda zlasti ob obrežju radi orožja in so bile masne aretacije.

Zelo napeta je situacija kviziling Laval — ki se odlikuje po svojih zaslugah tudi v Franciji. Francoski naspram nemškemu fašizmu pred vojno in v času vojne, vnovič izvaja svoj kvizilngški posel v Franciji. Namreč, izdani so ukrepi proti francoskim delavcem, ki se glase: "delati za Nemčijo ali pa ..." kar bi pomenilo v navadnih besedah smrt in koncentracijska taborišča. Ta ukrep je nasledil na to, ko ni bilo mogoče zbrati v Franciji zadostno število protostoljnih delavcev na delo v Nemčijo. Nemški firer je zahteval 150 tisoč, priglasilo se jih je pa le nekoliko tisočev. Dozdeva se da je bil medtem nasilno zbiranje pod grožnjo drastičnih ukrepov in odposlano okrog 130 tisoč delavcev. Torej, kakor je bil Laval pred vojno in v vojni skoraj glavna opora izdajnega posla v Franciji in z tem nemški fašizem dosegel poraz Francije, je točno opora za te-

rsko fronto, pa tudi dezerciacije vojaštva.

Do večjih aretacij je prišlo tudi na čehoslovaškem. Narod se polagoma in pod drastičnih odredb, bori za svojo neodvisnost in osvobodenje.

Dokler se osvobodilna borba v zasedeni Evropi dviha v k vseobčemu vprašanju osvobojenja, se v Jugoslaviji vodi že dalj času borba v enem od največjega obsega organiziranih rodoljubnih oddelkov, protiv okupatorskih silam v premeru z drugimi zasedenimi državami.

Rodoljubni osvobodilni oddelki tako v Sloveniji in Hrvatski, kakor tudi Srbiji in drugih krajih Jugoslavije. Večji del raznih pokrajin je vzhajajočega sonca iz visokih planin, ki je istočano rajo naše osvobodenje. Toda naših dragih osvoboditeljev je oležalo šest po število mrtvih, ter drugi vsi manj ali bolj ranjeni.

Prišel bo dan, ki bo zmagoslavno podelil venec južnemu njim, ter tudi drugim milijonom v svetu v borbi proti nazi-fašizmu, za svobodo, poštenost in pa cloveške pravice".

(Konec)

KEEP YOUR SPIRIT UP FOR VICTORY

Frends of the Edinost,

I'am just one of the many Slovenians lads serving in the Canadian armed forces. At first I thought army life was not going to agree with me, but now I'am all for it.

In statement at what the officers say is the best camp of all camps where I'am now. They know because they have been as instructors at various Canadian camps.

No one here can complain of the food. We are well fed and a lot of boys are loosening their belts because of additional weight gained at this healthful camp.

The citizens of Brantford really welcome the soldiers. They provide and entertain them in every possible way they can. Twice a week sponsors dances for men in the Maple Leaf Club here uniform only and to top of that the local girls are very friendly in the social way. Nearly every week we are invited to various stage shows, parties etc. The camp itself providing us with moving picture shows, bingo games and dances; so there's never a dull movement here.

From 8 a. m. to 5 p. m. are parade hours, drills, rifle range gun practice, lectures on gas, helth, map reading, first aid instructions, obstacles courses, such as jumping over fences, ditch, crawling through barbed wire and so on. At the begining of course its hard but we realize that is the

training the first rate of importance for the soldiers and we should not loose one single minut to learn more and more. This is not important only for our own life but at the same time for victory over fascism.

Observe that we have among ourselves frendly games to. Some of us mawbe losers and some one winners. Last week I emerged from the game as victor with quite a tidy yay.

We receive week-end leave of every two weeks and most of the boys go home to their families.

So as you see army life is as I said swell but I do think of my parents and the Slovenian Choir in Toronto of which I was a member. I never realized that Slovenian songs could be so beautiful especially when it is sung in harmony. I do look forward to attend their first concert and dance as it was planned before. I'am all so sure that every one in Toronto of the Slavs folks want to hear and be present, because take it from me its "something beautiful".

Well boys and girls and the older Slovenian folks through Canada this is Private Frank Nahtigal, B. 624552. Hut D2 Coy No. 20 B. T. C. Brantford, Ont.

With best regards to all, Pte. Frank Nahtigal, B. 624552. Hut D2 Coy No. 20 B. T. C. Brantford, Ont.

POLITIČNEM SVEDROVCU V VEČNI SUOMIN

Namenjeno onemu, kateri se podpisuje z mojim imenom. Prepričan sem da še nikoli nisi poznal odkritost, čast in poštenost beže od tebe, podlost in hinavščina so te vedno tajno oklepalne.

Slediš napravičenem mačevanju v objem, tajši in skrivaš svoje hudobne nameste, važnost sreče zakonskega para si zlorabil. Tvoje umazano delo te goni na prag političnega samomora, na društvenem polju si ostal živ mrlč, to vse si sam izum.

Sam si se izdal, sumnjo si obračal na druge, oblasti. (Louis Zdravje.)

DELUJMO ZA DOBRE STVARI

Sudbury. — Jesen je tujak v severnemu Ontario, skoraj napolovici Sibiriji, medtem smo tudi v poletnih mesecih skoraj pogrešali bolj vročih in solnčnih dnevov.

Poleg raznega drugega društvenega opravila, bo sedaj primerno za koncerte, predavanja in pa zborovanja, da izkoristimo tudi zimske mesece, posebno večeri za dobro in koristne zadeve.

Zadnji ko sem bil na objektu po južnem Ontario, sem imel v zamislih, da bi se lahko tu in tam priredilo zabavo za korist lista Edinosti, tudi sklicalo, kjer bi povabili urednika, ki nam pojasni mnoge katere zadeve današnje dobe. Vem da jih dosti, ki bi ga radi spoznali in tudi slišali. Saj tako se razovedava iz vprašanja naših rojaka tukaj, pa gotovo tudi drugod. To bi dalo priložnost tako onim ki so za in tudi onim, ki sicer radi obiš